

Vulnerability Assessment of Ecosystem Services for Climate Change Impacts and Adaptation

Action 6: Assessment of Climate Change and Land Use Impacts in Urban Environments (short name: Urban Environments)

Date: 28.2.2011

Fourth Stakeholder Meeting Documented

**Action 6: Assessment of Climate Change and Land Use
Impacts in Urban Environments (short name Urban Environments)**

(<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=24111&lan=fi>)

Date: 29.10.2010

FOURTH STAKEHOLDER MEETING AND SEMINAR *“Urban Ecology Perspective on Condensing and Consolidation of the Urban Structure and Built Environment – Review of the Most Recent Studies”*

2.12.2010, Viikin Infokeskus Korona, University of Helsinki, Helsinki, Finland.

The fourth Action 6: Assessment of Climate Change and Land Use Impacts in Urban Environments –stakeholder meeting and seminar “Kaupunkiekologinen näkökulma kaupunkirakenteen eheyttämisessä ja tiivistämisessä – tilannekatsaus tuoreimpien tutkimusten valossa” (“Urban Ecology Perspective on Condensing and Consolidation of the Urban Structure and Built Environment – Review of the Most Recent Studies”) was organized by the work package team in cooperation with and as part of the Metropolitan Region Urban Research and Cooperation Program 2010-2014 (acronym: KatuMetro) and the program theme 1. Living Environments and Urban Structure –seminar on Thursday, December 2nd. in Viikin Infokeskus Korona at University of Helsinki.

The participants of the seminar consisted mostly of the researchers from University of Helsinki but also of representatives of varying organizations and institutions from the Helsinki metropolitan region including the City of Lahti, all of which together forms the research area of Action 6.

All speakers, most of whom represented University of Helsinki, gave valuable and interesting insights for the research setting of Action 6 from their own specific fields of study, expertise and experiences on the field.

As with the previous report, no comprehensive documentation of the meeting and seminar’s input to the Action 6 or transcription of the discussions that took place can be provided within the scope of this report. However, both will be visible in the future working and deliverables of the Action 6.

The following are presented below the document:

- 1) The program of the seminar and meeting (in Finnish)
- 2) Brief summary of the seminar and meeting presentations and the discussions during the event in English
- 3) Original full memorandum of the final discussion and round-up of the seminar and meeting in Finnish, as recorded by Vesa Yli-Pelkonen
- 4) List of pre-registered participants of the event

1. The program of the seminar and meeting

KatuMetro-seminaari: Teemaryhmä 1: Kaupunkirakenne ja elinympäristö

Kaupunkiekologinen näkökulma kaupunkirakenteen eheyttämisessä ja tiivistämisessä – tilannekatsaus tuoreimpien tutkimusten valossa

Aika: Torstai 2.12.2010 klo 9.30 – 15.45

Paikka: Viikin Infokeskus Korona, 1.krs, sali 2 (Viikinkaari 11, Helsinki)

Ohjelma

9.00 – 9.30 Saapuminen seminaariin ja kahvitarjoilu

9.30 – 9.35 Prof. Jari Niemelä (HY): Seminaarin avauspuheenvuoro

9.35 – 9.40 FT Susanna Lehvävirta (HY): Viherkatot osaksi kaupunkia – lyhyt esittely

9.40 – 10.00 FT Vesa Yli-Pelkonen (HY/KatuMetro): Kaupunkirakenteen tiivistyminen ja ekosysteemipalvelut – katsaus alan tuoreimpiin tutkimuksiin

10.00 – 10.20 Prof. Heikki Setälä (HY): VACCIA-hanke – Ilmastonmuutoksen ja maankäytön yhteisvaikutukset kaupunkiympäristöissä

10.20 – 10.40 FM Saara Vauramo (HY): Maaperän ekosysteemipalvelut tiivistyvässä kaupunkirakenteessa

10.40 – 11.05 Dr. Johan Kotze (HY), FT Susanna Lehvävirta (HY) & FM Kaisa Hauru (HY): The ecology and management options of urban forests

11.05 – 11.25 FM Stephen Venn (HY): Niittyverkostojen ylläpidon ja hoidon tärkeys pölyttäjähönteisyhteisöille

11.25 – 11.30 Jari Niemelä: Info iltapäivän kulusta

11.30 – 12.30 lounas

12.30 – 12.50 FM Jarmo Saarikivi (HY): Matelijat ja sammakkoeläimet kaupungissa

12.50 – 13.20 Ympäristöneuvos Jukka-Pekka Flander (YM): Kansallinen kaupunkipuisto eheyttävän suunnittelun ja rakentamisen välineenä

13.20 – 13.45 Seminaarin yhteenveto ja loppukeskustelu

2. Summary of the seminar and meeting presentations and the discussions during the event

MEMORANDUM from the discussions of the “Urban Ecology Perspective on Condensing and Consolidation of the Urban Structure and Built Environment – Review of the Most Recent Studies” -seminar

1. Introduction and opening of the general discussion part of the seminar
(Chair: Professor Heikki Setälä, University of Helsinki)

Two main conclusions were drawn from the presentations of the seminar:

- a) Final users of the new research data and results participated actively in the discussions,
- b) historical development and variety of urban environments were presented thoroughly in the presentations.

In the past urban environments were often planned from purely aesthetic perspective but during the last few decades ecological diversity and urban nature have emerged as serious issues to consider. Concept of ecosystem services has emerged as a part of urban planning process and green spaces has come to be understood as an integral part of the urban structure.

2. Themes and Issues that Emerged from the General Discussion

Condensing and consolidation (of urban structure) are core terms in contemporary urban planning. Both processes have multidimensional short- and long-term effects, some of which are potentially harmful to the urban nature, such as defragmenting of the urban green spaces. Urban built environment can also be condensed upwards vertically by building higher buildings and renovating older building stock with new higher floors, for example.

Urban planning decisions and solutions also have an effect on transit and population's movements. According to latest research, the growing new trend is the leisure time related transport, and not commuting as often is taken for granted in media and in political decision-making and on which many studies have focused recently. Consequently, it should be questioned whether the needs for urban transport will actually decrease as a result of condensing cities and urban space. In addition, people do not move their homes to follow their place of work, or vice-versa. Following this, condensing the urban space have potentially only very small effect on decreasing commuting distances, amount of traffic and needs for traffic public transport.

Another point taken up in the presentations was the need to take into account the (potential worst) snow conditions. Often in planning especially, urban space is considered only in summer conditions and very little attention is paid on snow and other potential extreme weather conditions.

Green space system in urban environment consists of conservation areas and other often recreational green areas. Conservation areas should be considered as core areas as they provide ecological connections and are important from the perspective of the ecological diversity of the urban nature.

Strengthen participative planning. Communal living might become a future trend in Finland.

3. Memorandum of the final discussion and round-up of the seminar, as recorded by Vesa Yli-Pelkonen

KatuMetro-seminaari: Teemaryhmä 1: Kaupunkirakenne ja elinympäristö

Kaupunkiekologinen näkökulma kaupunkirakenteen eheyttämisessä ja tiivistämisessä – tilannekatsaus tuoreimpien tutkimusten valossa

Aika: Torstai 2.12.2010 klo 9.30 – 14.00

Paikka: Viikin Infokeskus Korona, 1.krs, sali 2

MUISTIO seminaarin keskusteluista

1. Seminaarin yhteenveto ja yleiskeskustelun avaaminen (pj. prof. Heikki Setälä, Ympäristötieteiden laitos, HY)

Seminaariesitysten jälkeisenä loppupäätelmänä nousi esiin kaksi asiaa:

- a) tiedon loppukäyttäjät osallistuivat aktiivisesti keskusteluun,
- b) kaupunkiympäristöjen historiallinen kirjo käytiin esityksissä läpi.

Entisaikaan kaupunkiympäristöjä suunniteltiin puhtaasti esteettisistä näkökulmista, mutta viime vuosikymmeninä on alettu huomioida myös luonnon monimuotoisuus kaupunkisuunnittelussa ja ekosysteemipalveluajattelu on äskettäin saavuttanut jalansijaa. On huomattu, että myös kaupungit ovat riippuvaisia luonnosta. Kaupunkiviheralueet tuottavat ekosysteemipalveluita, joilla on moniulotteisia vaikutuksia.

2. Yleiskeskustelusta nousseita teemoja ja asioita

Tiivistäminen ja eheyttäminen ydinsanoja kaupunkisuunnittelussa. Tiivistämisellä/eheyttämisellä moniulotteisia vaikutuksia, joista huolta aiheuttaa viheralueiden väheneminen ja pirstoutuminen (ks. vaikutuksista enemmän seminaariesityksistä). Tiivistämistä voidaan tehdä myös ylöspäin, rakennetaan korkeampia rakennuksia.

Kaupunkisuunnittelu vaikuttaa myös ihmisten liikkumiseen. Miten ihmisten liikkumiskäyttäytyminen muuttuu? Viimeisten tietojen mukaan kasvava trendi onkin ehkä vapaa-ajan liikkuminen, ei työmatkaliikkuminen, johon ollaan viime aikoina kiinnitetty paljon huomiota. Tällöin kaupunkien eheyttämisen seurauksena liikkuminen ei välttämättä vähennykään, kuten on luultu. Liikkumiseen toki vaikuttaa työpaikkojen ja asuntojen läheisyys asunnosta (vrt. tiivistäminen), mutta ihmisten asuinpaikan valinta yleisesti ottaen ei välttämättä seuraa työpaikkaa. Tällöin myöskään työpaikkaliikkuminen ei vähene tiivistämisen myötä. Keskustelussa mainittiin 1 km etäisyys rajana, jolloin aletaan käyttää autoa virkistysalueelle siirryttäessä.

Lumiolosuhteet huomioitava suunnitelmissa. Seminaariesitelmissä kaupunkien luontoympäristöjä tarkasteltiin kesäolosuhteissa. Suomessa kuitenkin myös talviolosuhteet on huomioitava, esim. lumen poiston ongelmat Helsingissä. Kunnossapitolaki vaatii katualueiden aurausta, joten lumenkaatopaikkojen sijoittaminen kaupunkiin oltava suunnitelmallista. Mitä seikkoja painotetaan suunnitelmissa ja mihin kaupunkisuunnittelun päätökset perustetaan, esim. elinympäristöjen laadun heikkeneminen lumenpoiston tehokkuuden kustannuksella? Tarvitaanko esim. laajoja asfalttikenttiä lumen kasaamiseen? Niityt voivat olla hyviä lumenkasauspaikkoja. Viherkattoja suunniteltaessa otetaan lumikuorma huomioon niin kuin kaikissa muissakin kattorakenteissa.

Kaupunkien viheraluekokonaisuus muodostuu suojelualueiden ja muiden viheralueiden (virkistysalueet) muodostamasta kokonaisuudesta. Suojelualueet muodostavat ydinalueita tai ekologisia yhteyksiä, virkistysalueet ovat tärkeitä kokonaisuudessa niin virkistyksen kuin luonnon monimuotoisuuden kannalta.

Kaupungin luonnonhoidon virkamiehistöön tarvitaan talousmetsäammattilaisten lisäksi luonnonsuojelubiologeja ja ekologeja. Kaupunkimetsät ovat Etelä-Suomen metsienhoitopolitiikan tärkeä osa ja toimivat monimuotoisuusresurssina. Kuntametsäkohteiden kartoittamiseen voidaan palkata asiantuntijoita (II vaihemaakuntakaavan yhteydessä (?)).

Osallistavan suunnittelun tehostaminen. Yhteisöllinen asuminen voi olla tulevaisuuden Suomessa nouseva trendi.

4. List of pre-registered participants of the event

Kaupunkiekologinen näkökulma kaupunkirakenteen eheyttämisessä ja tiivistämisessä - tilannekatsaus tuoreimpien tutkimusten valossa

Seminaari Viikin Infokeskus Koronassa To 2.12.2010

Seminaariosallistajat:

Nimi	Yksikkö
1 Aalto Silja	Uudenmaan liitto
2 Ahponen Hannele	Suomen luonnonsuojeluliitto
3 Aia Katrin	Espoon kaupunki
4 Alm Sari	Lahden kaupunki
5 Anttonen Kaisu	Tampereen kaupunki, Kestävä yhdyskunta -yksikkö
6 Arponen Petri	Helsingin kaupunki, Rak.virasto, Katu- ja puisto-osasto
7 Flander Jukka-Pekka	Ympäristöministeriö
8 Green Malva	Luonto-Liitto ry
9 Haapola Laura	Helsingin yliopisto, Ympäristötieteiden laitos
10 Harlio Annika	Helsingin yliopisto
11 Hauru Kaisa	Helsingin yliopisto, Ympäristötieteiden laitos
12 Heikkonen Kaarina	Helsingin kaupunki, Ympäristökeskus
13 Helminen-Halkola Ritva	Espoon kaupunki, Kaupunkisuunnittelukeskus
14 Hemmi Riitta	SYKE
15 Holstila Tomi	
16 Honkanen Asko	Tuusula kunta, kaavoitus
17 Honkonen Anneli	
18 Hämäläinen Tanja	Espoon kaupunki, Kaupunkisuunnittelukeskus
19 Ikonen Hannu	Itä-Uudenmaan luonnon- ja ympäristönsuojeluyhdistys
20 Ikonen Harri	Helsingin yliopisto

21	Ilmonen Mervi	Aalto, YTK
22	Jaakkola Maria	Helsingin kaupunki, KSV (Ympäristötoimisto)
23	Jaatinen Sanna	Metropolia AMK / Turun yliopisto
24	Jokinen Johanna	HY
25	Jormola Jukka	Aalto / Maisema-arkkitehtuuri/vesitalous
26	Kehvola Hanna-Maija	Helsingin yliopisto
27	Kervinen Minttu	Tampereen teknillinen yliopisto, Yhdyskuntasuunnittelu
28	Kesulahti Jenni	Helsingin kaupunki, Rak.virasto, Katu- ja puisto-osasto
29	Kohtala Heidi	Vantaan kaupunki, Ympäristökeskus
30	Kopperoinen Leena	SYKE, Rakennetun ympäristön yksikkö
31	Korte Kari	Tampereen kaupunki, Kaavoitus
32	Kotze Johan	HY, Ympäristötieteiden laitos
33	Krokfors Karin	Arkkitehtitoimisto Karin Krokfors Oy
34	Kuusisto-Hjort Paula	Espoon kaupunki, Kaupunkisuunnittelukeskus
35	Kytö Juhani	SYKE / Uudenmaan maakuntahallituksen varajäsen
36	Labudina Anastasia	Helsingin yliopisto, Ympäristötieteiden laitos
37	Lahti Tuomas	Helsingin yliopisto, Ympäristötieteiden laitos
38	Laihosalo Katri	Tampereen kaupunki, Kaupunkiympäristön kehittäminen
39	Laine Katariina	Tampereen kaupunki, Kaavoitus
40	Lampola Tiia	HSY Vesi
41	Lehvävirta Susanna	Helsingin yliopisto, Ympäristötieteiden laitos
42	Leikas Päivi	Helsingin yliopisto
43	Linden Leena	Helsingin yliopisto, Maataloustieteiden laitos
44	Lähtenmäki Tia	Espoon kaupunki, Ympäristökeskus
45	Löfström Irja	Metsäntutkimuslaitos METLA
46	Mattila Maija	Helsingin kaupunki, KSV
47	Niemelä Jari	Helsingin yliopisto, Ympäristötieteiden laitos
48	Niikkonen Tiina	Metsähallitus, Etelä-Suomen luontopalvelut

49	Ojala Anna	Helsingin yliopisto, Ympäristötieteiden laitos
50	Pakarinen Raimo	Helsingin kaupunki, Ympäristökeskus
51	Porra Kari	Lahden kaupunki, Ympäristönsuojelu
52	Pylkkänen Marika	Espoon kaupunki, Vihertuotanto
53	Raivikko Tiina	Ilmatieteen laitos / Helsingin luonnonsuojeluyhdistys
54	Rantalainen Sinikka	Vantaan kaupunki, Ympäristökeskus
55	Riikonen Anu	Helsingin yliopisto
56	Rosberg Eira	Lahden yliopistokeskus
57	Rosengren Camilla	Ympäristötoimisto Oy
58	Saarela Sanna-Riikka	SYKE, Rakennetun ympäristön yksikkö
59	Saarikivi Jarmo	Helsingin yliopisto, Ympäristötieteiden laitos
60	Saarinen Timo	Ympäristöministeriö, Rakennetun ympäristön osasto
61	Salmela Ulla	Museovirasto, Rakennushistorian osasto
62	Salminen Kristiina	Laurea AMK, Kestävän kehityksen koulutusohjelma
63	Salo Elina	Helsingin yliopisto
64	Salovaara Marjatta	Tampereen kaupunki, Kaupunkiympäristön kehittäminen
65	Setälä Heikki	Helsingin yliopisto, Ympäristötieteiden laitos
66	Silvennoinen Sveta	Helsingin yliopisto
67	Soulanto Marjo	
68	Taipale Kaarin	Aalto
69	Terho Minna	Helsingin kaupunki, Rak.virasto, Katu- ja puisto-osasto
70	Teräs Ilkka	Helsingin yliopisto
71	Tvrdy Jan	FCG Finnish Consulting Group Oy
72	Tylli Hannu	Kaakkois-Suomen ELY-keskus
73	Vaittinen Mia	Keski-Uudenmaan Ympäristökeskus
74	Valpola Tiina	Valtion rakennustaidetoimikunta
75	Vauramo Saara	Helsingin yliopisto, Ympäristötieteiden laitos
76	Veistola Tapani	Suomen luonnonsuojeluliitto

77	Venn Stephen	Helsingin yliopisto, Ympäristötieteiden laitos
78	Vähämäki Jaakko	Vantaan kaupunki, Ympäristökeskus
79	Ylikotila Tuuli	Helsingin kaupunki, Rak.virasto, Katu- ja puisto-osasto
80	Yli-Pelkonen Vesa	Helsingin yliopisto, Ympäristötieteiden laitos